

2023-03-27

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: VDN VDN-2022-00035

Skrivelse till Valmyndigheten

Förslag till beslut

Val- och demokratinämnden tillskriver Valmyndigheten i enlighet med bilagan till tjänsteskrivelsen daterad den 27 mars 2023.

Sammanfattning

Vid val- och demokratinämndens sammanträde den 6 december 2022 beslutade nämnden att tillskriva Valmyndigheten för att uppmana myndigheten att verka för en översyn av valsedelssystemet samt att verka för att ta fram digitala röstlängder.

Valsedelssystemet är i stort behov av översyn, bland annat för att antal partier och antal valsedlar ökar för varje val. Väljarna upplever att det är svårt att få en överblick över valsedlarna och i vissa fall svårt att förstå skillnaden mellan framför allt parti- respektive namnvalsedlar. Det är en utmaning för valadministrationen med det ökande antalet varianter av valsedlar.

Digital röstlängd skulle minska risken för köer till vallokalerna under valdagen samt minska risken för felavprickning av väljare.

Ärendet

Val- och demokratinämnden i Nacka beslutade den 6 december 2022 (§ 64) att tillskriva Valmyndigheten för att uppmana myndigheten att verka för att valsedelssystemet ses över och framtagande av digitala röstlängder. Beslutet togs i samband med att Eftervalsrapporten presenterades.

Valsedelssystemet

Det svenska valsedelssystemet fungerar inte tillfredsställande i sin nuvarande form. Såväl Valmyndigheten som Nacka kommun (och flera kommuner i landet) kan konstatera att valsedelssystemet behöver ses över. Valmyndigheten lyfter själva problemet i sin rapport ”Erfarenheter från valen 2022”. Här pekar man på flera olika delar som behöver förändras, både utifrån ett väljarperspektiv och utifrån ett valadministrativt perspektiv.

Antalet anmälda partier och antal valsedlar ökar för varje val, inför 2022-års val tryckte Valmyndigheten upp 710 miljoner valsedlar. Logistiken i och kring röstmottagningsställena kräver alltmer med avseende på hantering, lagerhållning och presentation av valsedlarna. Väljarna upplever också att det är svårt att få en överblick över valsedlarna och i vissa fall svårt att förstå skillnaden mellan framför allt parti- respektive namnvalsedlar.

I Nacka används framför allt bibliotek som röstningslokaler i förtidsröstningen. Biblioteken saknar ofta en större sammanhängande yta lämpad för att använda för röstmottagning. I och med att antalet väljare som väljer att förtidrösta ökar, samtidigt som kraven på större utrymme för att få plats, så är det få bibliotek som lämpar sig. Inför kommande RKR-val kommer vi i Nacka att i stor utsträckning behöva hyra externa lokaler i köpcentrum med mera vilket gör att kostnaden för att arrangera förtidsröstningen kommer att öka högst väsentligt. Vid senaste valet var möjligheterna små till att ”hålla lager” på röstningslokalerna, och det finns definitivt inte ett bra sätt att förvara mängden olika valsedlar på ett, för röstmottagarna, överskådligt sätt.

Val- och demokratinämnden i Nacka har erbjudit distribution av valsedlar för de partier som anmält sitt intresse för det. De valsedlar (partivalsedlar och blanka) som enligt lag ska distribueras var till antalet 31 stycket och utöver detta var det 34 olika valsedlar (namnvalsedlar) som lämnades in för distribution. I vallokalerna tillkom mellan 10 och 15 ytterligare valsedlar som lämnades direkt av partier.

Digital röstlängd

En digital röstlängd skulle kapa köerna och minska risken för felavprickningar på valdagen. I Nacka kommuns större valdistrikt skulle digital röstlängd vara avgörande för att korta köerna. Den fysiska röstlängden är en flaskhals i valdistriktet. Fler valsedelsstationer och valbås skulle flytta kön till själva röstmottagningen. Fler röstmottagare skulle inte heller i nämnvärd utsträckning påverka köerna i dessa valdistrikt. Har man på valdistriktet en jämn ström av väljare så är röstlängden ofta upptagen vid röstmottagningen och det är svårt att hinna med att pricka av förtidsröster under dagen

Digital röstlängd skulle göra det möjligt att hantera röstmottagning för flera väljare parallellt och samtidigt också hantera förtidsrösterna. En digital röstlängd skulle också minska risken för felavprickning. Varje år sker ett antal felavprickningar. Det är en lång dag för röstmottagarna och stundtals en stressig tillvaro när köerna växer och detta kan leda till felavprickningar. De enstaka felavprickningarna som ändå görs har ingen påverkan på valresultatet. Däremot kan det påverka trovärdigheten för valsystemet samt att det faktum att den enskilda väljaren som är felaktigt avprickad förvägras rösta.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför inte ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut innebär inga konsekvenser för barn.

Bilagor

Förslag till skrivelse till Valmyndigheten

Maria Rönnberg
Kanslidirektör
Stadsledningskontoret

Anneli Drakenberg
Valsamordnare
Nämndadministrativa enheten